

Revirni gozdar in zasebni interes lastnikov gozdov

IZHODIŠČA

Prispevki s posvetovanja ZDIT GL Slovenije »Delo gozdarja v revirju« (GozdV 1/92) so večplastno predstavili preteklo, sedanjo in prihodnjo vlogo revirnega gozdarja. Po mnenju večine referentov naj bi bil skupni imenovalec dela revirnega gozdarja v najširšem okviru zastopanje javnega interesa. Pri tej določitvi se mi zastavljata dve vprašanji. Prvič, kaj je javni interes (celo avtentični javni interes), in drugič, kdo bo lastniku svetoval pri izpolnjevanju zasebnega interesa oziroma ali je sploh potrebno strokovno znanje tudi pri tem interesu.

Sama problematika določitve javnega interesa zahteva veliko širšo obravnavo, kot bi bilo primerno v tem prispevku. Vendar bi izrazil pomislek, da zavzemanje gozdarjev za zagotavljanje izključno javnega interesa ni nujno tista strategija, ki bi jih za vedno zavarovala pred vsemi »nestrokovnimi, umazanimi gospodarskimi, kratkoročnimi – denarnimi – skratka neekološkimi« opravili. Naj za razmislek navedem le nekaj primerov. Zakaj ne bi bil interes javnosti – še posebej davkoplačevalcev – da se zagotovi plačevanje vseh davkov od prometa z gozdnimi sortimenti (tako kot moramo davke plačevati vsi drugi)? Kaj zagotavlja, da ne bo interes javnosti npr. zagotavljanje gozdnih sortimentov lesnopredelovalni industriji, ki bi brez ustreznih količinskih in časovnih dobav morala prenehati s proizvodnjo. Ne zaposleni bi seveda vsaj za nekaj časa postali breme proračuna – davkoplačevalcev, ki so tudi del javnosti, tako kot lastniki gozdov. Kaj pa doseganje čim višjega dohodka in s tem večjega katastrskega dohodka (davka) in prometnega davka, od katerih država živi in hkrati zagotavlja izvajanje javnih interesov? Revirni gozdarji, ki bi zagotavljali javni interes, bi bili javni – državni uslužbenci. Ali bo država res pri-

pravljena vzpostaviti posebno vzporedno mrežo za zagotavljanje teh interesov, ko pa bo imela na voljo terensko organizacijo, ki bo celo na njenem plačilnem seznamu? Ali bodo »javnost« – davkoplačevalci kar tako dovolil take stroške? Črn scenarij, toda nekaj desetletno služenje gozdarske stroke tudi takim interesom (brez očitnejšega oziroma učinkovitega odpora), nam lahko vzbudi razne pomisleke.

ZASEBNI INTERES, KATERI GOZDAR BO TEBE LJUBIL?

Kot je razvidno iz prispevkov, ki kar podrobno opisujejo naloge revirnega gozdarja, naj bi bilo sodelovanje z lastnikom zaradi njegovih zasebnih interesov v močno podrejeni vlogi. Vendar bo revirni gozdar moral za doseganje javnih interesov pri gospodarjenju z gozdovi zagotoviti sodelovanje lastnikov gozdov. To bi storil najlažje, če bi vzpostavil z lastnikom razmerje medsebojnega zaupanja in interesov. Oboje bi moralo temeljiti na interesih ter avtoriteti znanja, manj pa na morebitni represiji. Učinkovitost strategije popolnega polariziranja strokovnjakov javne službe med javnim in zasebnim interesom je vprašljiva. To stališče temelji na apriornem nezaupanju (ki zagotovo povzroči nezaupanje tudi pri nasprotni strani) in odnehanju sodelovanja pri zagotavljanju zasebnega interesa kot nečesa »nestrokovnega« – s strani gozdarske stroke učinkovito kompromitiranega. Lastniki gozdov bodo slejkoprej ugotovili, da potrebujejo pomoč tudi pri kratkoročnih odločitvah ekonomske narave. Če jim jo bodo nudili zgolj zunanji »svetovalci« (zelo verjetno celo kolegi gozdarji), ne pa z revirjem povezani gozdar, bo prišlo tudi do strokovnih konfliktov med revirnim gozdarjem in strokovnjakom, ki bo zastopal zasebne interese lastnika. To samo po sebi

ne bi bilo narobe, če bo potekalo v okviru sprejete gozdarske politike in ustrezne zakonodaje. Ker pa se zavzemamo za celostni – holistični način pri gospodarjenju z gozdom, bi se lahko takim problemom delno izognili.

Naj za ilustracijo navedem eno izmed možnosti sodelovanja revirnega gozdarja in lastnika gozda zaradi zasebnega interesa lastnika.

REVIRNI GOZDAR IN TRGOVINA Z GOZDNIMI SORTIMENTI

V sedanjih razmerah, ko je odnos med gozdarsko službo in lastniki gozdov na ničelni točki (po kakovosti pod zmrziščem in po dinamiki celo nad vreliščem), bi se veljalo posvetiti reševanju nekaterih kratkoročnih zasebnih interesov lastnikov. Med najprimernejšimi bi bilo sodelovanje pri **prodaji gozdnih sortimentov** iz zasebnih gozdov, kar se lahko pokaže tudi kot javni interes. Izkušnje pretekle zime pri prodaji gozdnih sortimentov v zasebnem sektorju so za to dovolj dobra podlaga.

S prodajo gozdnih sortimentov lastniki gozdov zadovoljujejo svoje ekonomske interese glede gozda. Hkrati pa preverjajo kakovost preteklih in sedanjih gozdnogospodarskih odločitev. Ker naj bi pri teh odločitvah zelo odločilno vplivala javna gozdarska služba, se na neki način preverja tudi njeno delo.

Prodaja lesa je eno izmed področij, kjer so lastniki gozdov izrazili visoko stopnjo zanimanja za poglobljanje znanja (MEDVED 1992, GozdV 1/1992), vendar pa ga ne najdemo v nekaterih drugih prispevkih (npr. FALKNER, SUŠEK, MEDVED, vsi v GozdV 1/1992) med opisi nalog, ki naj bi jih »opravljali« revirni gozdar. Resnici na ljubo ne najdemo tudi nekaterih drugih opravil, ki bi bila povezana z merljivimi trenutnimi ekonomskimi interesi lastnikov. Visok odstotek odgovorov glede potreb po znanjih iz prodaje lesa se ne ujema s pričakovani lastnikov po strokovni in izvedbeni pomoči strokovne gozdarske službe (MEDVED 1992 GozdV 1/1992). Celo več, le 4,3 % zasebnih lastnikov* je tudi v prihodnje pripravljenih sodelovati pri prodaji lesa z gozdarji! Ali to pomeni, da lastniki zaradi izkušenj iz preteklosti ne vidijo možnosti

pomoči od gozdarjev, pa tudi sami gozdarji ne, kako pomembno je to področje dela? Če je razlog za to neznanje, naj povemo, da je sistem skupne prodaje (odkupa) samo ena izmed možnosti sodelovanja strokovnjakov v trgovini z gozdnimi sortimenti.

Osnovne značilnosti drobnih posestnikov gozdov so: veliko število ponudnikov, majhne količine lesa na lastnika, prostorska razpršenost, časovna nerednost ponudbe, relativno majhna odvisnost dohodka iz gozda, predvsem pa pomanjkanje strokovnega znanja pri razvrščanju, merjenju in ocenjevanju gozdnih sortimentov. Zato so v podrejenem položaju nasproti večjim profesionalnim nakupnim oziroma odkupovalnim službam neposrednim predelovalcem lesa in tudi lesnim trgovcem (v večini primerov šolanim in izkušenim lesarjem in gozdarjem). V takih okoliščinah bi lahko sodeloval revirni gozdar z lastniki gozdov. V trgovni z gozdnimi sortimenti je bila lahko njegova osnovna naloga pomoč lastnikom pri zagotavljanju čim višje cene gozdnih sortimentov. To nalogo bi lahko izpeljal:

- s svetovanjem v času poseka glede na sezonska in konjunktorna gibanja cen;
- z informacijami o stanju in trgu gozdnih sortimentov (konjunktorne analize);
- s povezovanjem kupcev in prodajalcev;
- s posredovanjem znanj (seminarji) o krojenju, ocenjevanju in merjenju gozdnih sortimentov ter v nekaterih primerih tudi z neposrednim sodelovanjem pri teh opravilih;

– s svetovanjem pri sklepanju pogodb.
Morda bi celo organizirali skupne prodaje gozdnih sortimentov v svojem revirju.

Vse naštetu se lahko nanaša tudi na prodajo žaganega lesa, s katero se name-rava ukvarjati veliko število predvsem večjih lastnikov gozda in s prodajo nelesnih gozdnih proizvodov.

Posebno vlogo bo imel revirni gozdar in celotna organizacija gospodarjenja z gozdovi v primeru **elementarnih nezgod**, ko se razmere na trgu gozdnih sortimentov bistveno spremenijo. Največkrat se poslab-

* Medved, M. 1991. Vključevanje lastnikov gozdov v gozdno proizvodnjo. Magistrsko delo. BF oddelek za gozdarstvo

šajo v smislu destabiliziranja cen – padca cen. Podobno se lahko pripeti pri večjem obsegu propadanja gozdov.

Te naloge bo revirni gozdar lahko opravljal zaradi strokovnih znanj in celotne organizacije, ki bi strokovno in informacijsko podpirala take naloge. Vsaj nekoliko bi moral sodelovati v informacijskem sistemu, ki bi izbral podatke o cenah. Morda bi bile lahko to naloge specialistov v okviru javne službe (če se oceni, da jih revirni gozdar ne zmore izvajati zaradi obsega dela), vsekakor jih gozdarstvo ne bi smelo pasivno prepustiti lesnim trgovcem. Prva priprava na novo »storitev« bi morala biti izobraževanje gozdarjev o trgovini z gozdnimi sortimenti ter vzpostavljanje (že danes) ustrezne informacijske službe. V nekaterih državah take storitve javne službe lastnikom gozdov celo zaračunavajo. Seveda pa v primeru, ko revirni gozdarji sodelujejo pri prodaji gozdnih sortimentov, le-ti ne smejo biti vključeni v sistem za zbiranje podatkov, ki se nanašajo na davke, omejitev sečenj ipd.

ČAS ŠE NI PRIMEREN

V trenutnih razmerah, ko se z odkupom lesa ukvarjajo tudi sedanje gozdnogospodarske organizacije, seveda revirni gozdar kot uslužbenec GG nima interesa strokovno sodelovati z lastnikom kot prodajalcem, da bi le-ta dosegel čim višjo ceno, saj zastopa drugačne interese. Gozdna gospodarstva morajo zaradi ekonomskega preživetja tudi trgovati z gozdnimi sortimenti. To pa pomeni čim ceneje kupiti in čim dražje prodati. Zato so jim neinformiranost ponudnikov o cenah, neznanje ocenjevanja kakovosti ter njihove osebne stiske objektivno v prid. Seveda za »strokovnost« kot univerzalno vrednoto in etiko tu ni prostora.

V prihodnjih razmišljanjih o vlogi revirnega gozdarja bi torej veljalo upoštevati tudi sodelovanje vsaj pri nekaterih ekonomskih interesih lastnikov gozdov. Za prehod na tak način dela bodo potrebna desetletja tako pri lastnikih kot pri gozdarjih in temu primerna razvojna vizija in organiziranost gozdarstva.

Milan Šinko

GDK: 945.4(497.12)

Delo Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani pod drobnogledom

V letu 1991 je Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo (IGLG) izdal obsežnejšo publikacijo z naslovom »Forschung der Waldökosysteme und der forstlichen Umwelt. Bericht über die Forschungszusammenarbeit Slowenien – Österreich 1990«. Kot je razvidno iz podnaslova, gre za sodelovanje, ali točneje rečeno, za pomoč iz tujine, ki sta ga omogočila: **Ministerium für Wissenschaft der Republik Österreich in Sekretariat za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.**

V omenjeni publikaciji se bom osredotočil le na tisti del, ki je zajet v projektu Wald – Wild ali točneje, na obsežnejši prispevek, ki ga je napisal g. Janez Čop, dipl. biol. na straneh 169–202.

Še posebej me je pritegnil del »njegovega« prispevka na straneh 184–188, ki obravnava vpliv rastlinojede divjadi na gozdove, saj sem se s to tematiko ukvarjal tudi sam.

Zelo sem bil presenečen, saj sem na strani 184 pri branju prvih stavkov ugotovil, da berem povzetek svoje razprave »Vpliv rastlinojede divjadi na jelendolske gozdove v Karavankah in Kamniških Alpah« iz leta 1986. Ob nadaljevanju branja ni bilo težko ugotoviti, da je g. J. Čop dal dobesedno prepisati dva povzetka mojih razprav iz leta 1986 – brez moje vednosti. Pri tem pa je zamolčal moje ime tako v kazalu (glej kopijo kazala) kot tudi na strani 184, kot je navada pri dobesednem citiranju avtorja.